

در راه شناخت ادبیات فارسی معاصر

از تاریخ ادبیات فارسی براون تا تاریخ ادبیات ایرانی ریکا

یکی از خصائص روزگار ما کشش و شوقی است که مردم کشوری به شناخت آثار ادبی کشور دیگر دارند و نوشته‌های خوب و خواندنی زودآزود از زبانی به زبان دیگر ترجمه و نشر می‌شود. خوشبختانه ادبیات فارسی هم در سی سال اخیر چنین سرنوشتی را یافته است و نوشته‌ها و سروده‌های نویسندگان و شاعران ناموری چون جمالزاده، دهخدا، هدایت، نفیسی، بهار، فرخی، ایرج، عشقی و بسیاری از شاعران و داستان‌نویسان نسل جوانتر به زبانهای فرانسه، انگلیسی، روسی، آلمانی، ایتالیایی، اسپانیایی، هلندی، ژاپنی، هندی، ترکی، عربی، عبری و زبانهای دیگر ترجمه شده است. درین گزارش کوشش شده است که کتابهای کلی معرفی شود و به مقاله‌های پراکنده در مجله‌ها و کتابهایی که راجع به یک نویسنده یا شاعر باشد (مانند آنچه دربارهٔ جمالزاده، هدایت، توللی، آل‌احمد، فرخزاد، نادریپور، اخوان‌ثالث، کسرابی، ابتهاج و... و... و دیگران نشر شده است) اشاره نمی‌شود.

۱۹۲۶

اوادرد براون نخستین کسی است که در کتاب تاریخ ادبیات ایران اشاره‌ای به ادبیات فارسی معاصر خود کرد و نخستین کس او بود که چنین توجهی را به ایرانیان داد که باید دربارهٔ ادبیات معاصر تحقیق و تجسس کرد و بهمین ملاحظه بود که غلامرضا رشیدیا **صمی** کتاب کوچک «ادبیات معاصر» (تهران، ۱۳۱۶) را همراه ترجمهٔ جلد چهارم تاریخ ادبیات براون منتشر ساخت. شاید دومین ایرانی ناموری که در معرفی ادبیات معاصر کوشید و نمونه‌ای منتشر ساخت **سعید نفیسی** بود (شاهکارهای نثر فارسی معاصر). بعدها این رشته گسترش بیشتر یافت و منتخبات و تذکره‌ها و گزیده‌ها از شعر و نثر معاصر فراهم شد که موضوع سخن ما نیست.

۱۹۳۳

در میان اروپائیان، **هانری ماسه** فرانسوی هم کوششهای جسته‌گریخته‌ای داشت مانند مقاله خوبی که در سال ۱۹۳۳ از وضع «ادبیات امروز ایران» در «دفتر جنوب» منتشر کرد.

در آن سالها دو ادب‌دوست هندی پیش از همه و قابلتر از همه به معرفی شعر فارسی در روزگار خود پرداختند. یکی **دینشاه ایرانی** (پارسی‌هندی) بود که در سال ۱۹۳۰ مقاله‌ای به عنوان «رنسانس شعر فارسی» در یادنامهٔ مدی منتشر کرد و پس از آن در سال ۱۹۳۳ کتاب «سخنوران دوران پهلوی» را در سال ۱۹۳۳ در بمبئی به

چاپ رسانیده. او درین کتاب منتخبی از آثار اغلب شاعران فارس‌سرای روزگار خود و ترجمه انگلیسی آن اشعار را آورده بود و به این ترتیب توانست بیش از پیش و بهتر از دیگران شناساننده شعر فارسی ایران باشد.

در همان سال جلد اول «سخنوران ایران در عصر حاضر» تألیف محمد اسحق در کلکته نشر شد و چون کتاب با عکسهای خوب و حروف زیبا چاپ شده بود در میان ادیب‌وستان زبان فارسی و ایرانشناسان ناموری یافت. جلد دوم این کتاب در سال ۱۹۳۷ انتشار یافت.

محمد اسحق در خلال جنگ توانست کتابی دیگر به نام «شعر جاویدان ایران» به انگلیسی در کلکته به چاپ برساند (۱۹۴۲).

۱۹۴۹

پس از جنگ بین‌المللی اول نخستین بار آبروی بود که در شماره مخصوصی از مجله انگلیسی «زندگی و ادبیات» Life and letter ، به سال ۱۹۴۹ شعر جدید ایران را بیشتر براساس شمرهایی که در مجله سخن انتشار می‌یافت و سازگی و تجدیدی واقعی را نشان می‌داد شناسانید و ترجمه‌هایی از گزیده اشعار را به چاپ رسانید. ناگفته نماند که آبروی پیش از آن در مجله «روزگاران» چاپ لندن هم ترجمه بعضی از اشعار فارسی را منتشر می‌کرد.

در همین مجله «زندگی و ادبیات» لارو D. Graves Law ایرانشناس جوان انگلیسی به معرفی نثر معاصر فارسی پرداخته بود.

۱۹۵۲

چهار سال پس از این دو مقاله «آنسیکلوپدی کاسل» مربوط به ادبیات جهانی انتشار یافت (دو جلد) که در آن مقالاتی راجع ادبا و ادبیات معاصر ایران به قلم احسان یارشاطر درج شده بود.

۱۹۵۵

چند سال پیش از نشر شماره مخصوص مجله «زندگی و ادبیات» نگذشته بود که پیتر ایوری P. Avery مقاله‌ای تحت عنوان «پیشرفت در شعر معاصر فارسی» به سال ۱۹۵۵ در مجله The Muslim World به چاپ رسانید.

۱۹۵۸

سه سال بیشتر نگذشت که با انتشار کتاب منیب‌الرحمن (مقیم علیگره هند) آوازه شعر معاصر ایران در میان ایرانشناسان تجدید شد. منیب‌الرحمن گزیده‌ای از شعر فارسی فراهم کرد و آن را به نام فارسی «برگزیده شعر فارسی معاصر» و با نام انگلیسی An Anthology of Modern Persian Poetry در علیگره منتشر ساخت. کتاب از نشریات مؤسسه تحقیقات اسلامی دانشگاه مسلمانان علیگره و در دو جلد بسود (۱۹۵۸-۱۹۶۲). منیب‌الرحمن کتابی هم به زبان اردو به نام «جدید فارسی شاهی»

در سال ۱۹۵۹ به چاپ رسانید.

۱۹۶۰

در سال ۱۹۶۰ کتاب تاریخ ادبیات ایران به زبان ایتالیایی از نوشته‌های بوزانی به چاپ رسید که فصلی از آن به ادبیات معاصر اختصاص داشت.

۱۹۶۲

پس از آن از رساله رودلف گلپه R. Gelpke باید نام آورد که درباره نشر فارسی در قرن بیستم بود و مؤسسه اتوهاراسویتز در ویسبادن آن را به چاپ رسانید به این مشخصات.

Die iranische prosaliterature in 20 Jahrhundert. Wiesbaden. 1962.

۱۹۵۶-۱۹۶۸

درینجا اشاره‌ای به مقاله‌ها و نوشته‌هایی که درباره یک نویسنده یا شاعرست نشد زیرا سخن به درازا می‌کشد. خوشبختانه جری بچکا J. Becka در کتاب «تاریخ ادبیات ایرانی» (۱۹۵۶) تألیف مشهور یان ریپکا اغلب آنها را معرفی کرده است که از آن میان آوردن نام و نشان مونتی V. Monteil، روزه لسکو R. Lescot (شوهر و زن) ضرورت دارد.

در زبان روسی بیشتر از زبانهای دیگر علاقه به ترجمه ادبیات معاصر فارسی نشان داده شده و رساله‌ها و کتابها و مقاله‌های متعدد هم انتشار یافته است و چون مطلبی گسترده است امیدواریم یکی از کسانی که زبان روسی می‌داند مقاله‌ای در آن باره برای درج بفرستد. دو ایرانشناس شوروی به نامهای کمیسارف و روزنفیلد بیش از هر کس در راه معرفی ادبیات معاصر فارسی کوشیده‌اند و نوشته‌های زیادی از آنها در دست است که باید شناسانده شود. اگر آقای کمیسارف خود مقاله‌ای درین باره بنویسد ترجمه‌اش را در مجله به چاپ خواهیم رسانید.

باری کتاب یان ریپکا History of Iranian Literature Jan Rypko پس از تساریخ ادبیات براون دومین کتاب اساسی و مرجعی و «همه‌دانی» است که فصلی مفید درباره شعر و نشر فارسی در قرن بیستم دارد که ورا کوبیچکوا در شصت صفحه نوشته است. روایت چکی این کتاب در ۱۹۵۶ و ترجمه انگلیسی آن در ۱۹۶۸ انتشار یافته است.

۱۹۶۴

در فاصله انتشار روایت چکی و ترجمه انگلیسی کتاب ریپکا کتاب مهمی از بزرگ علوی به زبان آلمانی درباره ادبیات جدید ایران منتشر شد:

Geschichte und Entwicklung der modernen Persischen Literature, Berlin, 1964.

F. Machask,

علوی برای ادبیات جدید پنج دوره مشخص کرده: از آغاز قرن بیستم تا خلع

محمدعلی شاه - از خلع محمدعلی شاه تا کودتای ۱۲۹۹ - دوره رضاشاه - دوره پس از جنگ دوم.

۱۹۶۵

درین سال ف. ماخالسکی F. Machaski لهستانی که سالهای جنگ را در ایران زیسته بود و پس از پایان جنگ به لهستان بازگشته و به استادی دانشگاه رسیده بود جلد اول کتاب ادبیات معاصر ایران را منتشر کرد.

La Littérature de l'Iran Contemporain.

جلد اول کتاب راجع به شعر فارسی میان سالهای ۱۸۸۰ تا ۱۹۲۱ بود. جلد دوم در سال ۱۹۶۷ (دوره رضا شاه) و جلد سوم در سال ۱۹۸۰ (شعر فارسی پس از جنگ جهانی دوم).

۱۹۶۶

حسن کامشاد، هموطن عزیز، در سال ۱۹۶۶ کتاب خوب و معتبری به نام ادبیات جدید منشور فارسی در سلسله انتشارات معروف دانشگاه کمبریج به چاپ رسانید که هنوز از مراجع و در ردیف مآخذ اصلی است:

Modern Persian Prose Literature

قسمت اول کتاب کامشاد به سابقه تاریخی تحولات حادث شده در نثرنویسی از زمان قائم مقام و دوره های روزنامه نویسی و نگارش داستانهای تاریخی و نخستین داستان نویسان و نویسندگان دوره رضاشاه و نویسندگان جوان بعدی اختصاص دارد. قسمت دوم کتاب سراسر درباره صادق هدایت و کارهای اوست.

۱۹۷۰

درین سال کتاب بازمانده از کریستن سن (ایرانشناس دانشمند و نامور دانمارکی) به نام «تحقیقات در زبان فارسی کنونی» (و با نام فرانسه Etudes sur le persan contemporain در کینهاک انتشار یافت. کتاب می بایست در سال ۱۹۴۴ که کریستن سن پیشگفتاری بر آن نوشته و تاریخ گذاشته بود منتشر شود. اما کریستن سن در بهار ۱۹۴۵ درگذشت و کتابی که چاپش به علت جنگ و وفات مؤلف نیمه کاره مانده بود در چاپخانه بماند، تا اینکه شاگرد دانشمند او کای بار K. Barr به آماده سازی کتاب برای چاپ مجدد پرداخت و یادداشتی درباره به پایان آوردن کار مانده به تاریخ ۱۹۵۷ بر آن نوشت. بالاخره با مرگ کای بار در ژانویه ۱۹۷۰، مهیران بنیاد کارتسبرگ که بانی چاپ کتاب بودند پس از بیست و پنج سال که از تألیف کتاب گذشته بود به انتشار آن موفق شدند.

تألیف کریستن سن دارای مباحثی است به عنوان نظر اجمالی به زبان و ادبیات معاصر ایران با توجه به دامتان نویسی و آن را با منتخباتی از نثرهای مختلف ادبی و لغتنامه ای مبسوط همراه ساخته است. از آقای فریدون وهمن سپاسگزارم که مرا با

رساندن نسخه‌ای از کتاب بر نشر آن مطلع کرد و نخستین بار در همصحبتی ایشان بود که نسخه خطی کریستن‌سن و اوراق چاپ‌شده کتاب را در خانه کای‌بار دیده بودم. در سال ۱۹۷۰ کتاب تاریخ ادبیات ایران‌شناس فاضل ایتالیائی A. Piemontese هم انتشار یافت (دو جلد). *Storia della Letteratura Persiana*. مؤلف در بخش مربوط به ادبیات معاصر به تحلیل نوشته‌های دهخدا، شعر عشقی، اقبال لاهوری، لاهوتی، جمالزاده، صادق هدایت، صادق چوبک و سخنی درباره شعر معاصر و نمونه‌هایی از آن پرداخته است.

۱۹۷۶

در همین سال مجله امریکائی دیگر به نام «ادبیات شرق و غرب» Literature East and West که توسط گروه روابط ادبی غربی-شرقی جزء اتحادیه زبانهای گنونی انتشار می‌یابد چهار شماره دوره بیستم (ژانویه-سامبر ۱۹۷۶) خود را در ۳۵۱ صفحه به ادبیات معاصر ایران اختصاص داد.

گردآوری مطالب و مسئولیت علمی این شماره مخصوص که

Major Voices in Contemporary Persian Literature

نام گرفته، بر عهده ایران‌شناس جوان آقای مایکل هیلمن استاد ادبیات فارسی‌شناس دانشگاه تکزاس بوده است.

اساس تنظیم این مجموعه بر مبنای برگزیدن يك دو اثر از شاعران و نویسندگان برجسته معاصر است و به دست دادن ترجمه آن آثار به انضمام ارائه بحثی کلی درباره آن شاعر و نویسنده. بحثهای کلی، که بصورت پیش‌سخن بر ترجمه آثار هر يك از سرایندگان و نویسندگان آمده به قلم مایکل هیلمن است مگر آنجا که نام توضیح‌نویس را گفته‌ایم.

نام صاحبان آثار و نام مترجمان آنان درین مجموعه چنین است: سید محمد علی جمالزاده (توسط سید منوچهر موسوی)، نیمایوشیج (توسط لئوناردو الیشان) L. Alishan، بزرگ علوی (توسط دونالد شجاعی و محمد قانون پرور و سیدمنوچهر موسوی)، صادق هدایت (توسط استفن مک فرلاند S. McFarland و گیتی نشات و مرهلین روبینسون والدمن M. Walman)، جلال آل‌احمد (توسط داوید شامپیانسی D. Champagne و محمد قانون پرور و مایکل هیلمن)، صادق چوبک (توسط لئوناردو بوگل L. Bogle و محمد قانون پرور و کارتر بریان C. Bryant)، محمود اعتمادزاده به‌آدین (توسط استفن مک‌فرلاند و مهرداد باوریان)، فروغ فرخزاد (توسط کریم امامی)، مهدی اخوان ثالث (توسط لئوناردو عالیشان با مقدمه توضیحی)، غلامحسین ساعدی (توسط مری نیکولس M. Nicols و سید منوچهر موسوی و جان پری J. Perry و سودابه آذر با مقدمه توضیحی از خود ساعدی)، علی‌محمد افغانسی (توسط پل اسپراگمن)، نادر نادرپور (توسط لوری استونسن L. Stevenson و علی افتخاری)، احمد شاملو (توسط لئوناردو الیشان و اسمعیل خوبی و مایکل هیلمن)، ابراهیم

گلستان (توسط کارتر پریان)، صمد بهرنگی (توسط سید منوچهر موسوی)، نادر ابراهیمی (توسط دیان ویلکوکس Wilcox، ۶ و محمد قانون پرور)، هوشنگ گلشیری (توسط مینو بوئینگتون M. Buffington با مقدمه توضیحی از گلشیری).

آخرین مطلبی که در این مجموعه آمده مطالعه‌ای است از مایکل هیلمن دربارهٔ سیاست و نویسنده در ایران میان سالهای ۱۹۵۳-۱۹۷۷ و برای این تحقیق رضا براهنی را نمونه قرار داده و به وضع و حال او و نوشته‌هایش در آن سالها پرداخته است.

کتابشناسی کلی این مجموعه که مایکل هیلمن با تسلط و بصیرت و اطلاع‌بسیط تهیه کرده بهترین مرجع‌شناسی در زمینهٔ ادبیات معاصر ایران است و در سه قسمت تبویب شده: نوشته‌ها دربارهٔ ایران معاصر - نوآوران ادبیات فارسی (فقط در زبان انگلیسی) - نوآوران ادبیات فارسی (منابع در زبان فارسی).

۱۹۷۶

طبق نوشته‌ای انتقادی از کری زگل Kerry Segel در مجلهٔ «ادبیات شرق و غرب»، مجلهٔ آمریکایی «ادبی» The Literary Review شمارهٔ اول هجدهمین سال خود را ویژهٔ «ایران» منتشر کرد. (پائیز ۱۹۷۶ در ۱۴۴ صفحه) و این شمارهٔ ویژه توسط توماس ریکس Th. Ricks از ایرانشناسان جوان گردآوری و تنظیم شده است دارای نوشته‌ای ازو تحت عنوان «ادبیات معاصر ایران» در معرفی وضع ادبی ما میان سالهای ۱۹۲۱-۱۹۶۱. درین مجله ترجمهٔ آثاری از صادق هدایت، محمدعلی جمالزاده، بزرگ علوی، صادق چوبک، جلال آل‌احمد، ابراهیم گلستان، تیمایوشیچ، احمد شاملو، نادر نادرپور، مهدی اخوان ثالث، فروغ فرخزاد، بهرام صادقی، صمد بهرنگی دیده می‌شود.

۱۹۷۸

آقای دکتر احسان یارشاطر انتشار مجموعه‌ای را تحت عنوان *Modern Persian Literature Series* در سلسلهٔ انتشارات کتابخانهٔ ایرانی Bibliotheca Iranica آغاز کرده و نخستین کتاب این مجموعه را به ترجمهٔ برگزیده‌ای از شعر جدید ایران اختصاص داده است. *An Anthology of Modern Persian Poetry*. Boulder, 1978. 17 ÷ 203p.
«منتخبات شعر جدید ایران» برگزیده و ترجمه شدهٔ احمد کریمی حکاک است و همو مقدمه‌ای دلپذیر و گویا بر آن دارد.

۱۹۷۸

در همین سال مجموعه‌ای از برگزیدهٔ داستانهای کوتاه ایران به زبان آلمانی

منتشر شه.

Modern Engahler der Welt-Iran. Tubingen, Basel, Horst Erdmann, 1978.

فرامرز پهباز، کریستف بورگل Ch. Burgel و گوٹفرید هرمن G. Herrmann این مجموعه را برگزیده و ترجمه کرده‌اند. بورگل استاد دانشگاه برن است و هرمن استاد دانشگاه گوتینگن.

۱۹۷۸

در مجموعه New Writing from the Middle East که توسط انتشارات «منتور» نشر شد صفحات ۲۷۱-۴۰۰ به ادبیات ایران اختصاص یافت و لئو هملیان John D. Yohannan, L. Hamalian ترجمه‌هایی از آثار بزرگ علوی، رضا پراهنی، مسعود فرزاد، هوشنگ گلشیری، صادق هدایت، غلامحسین ساعدی، فروغ فرخزاد، سهراب سپهری و احمد شاملو را در آن عرضه کردند.

۱۹۸۰

در این سال مینو سوگیت M. S. Southgate گزیده‌ای از داستانه‌های کوتاه فارسی منتشر کرد. Modern Persian Short stories. Washington, 1980, 16—228p. درین مجموعه ترجمه آثار صادق هدایت، ابراهیم گلستان، جمال میرصادقی، سیمین دانشور، بهرام صادقی، محمود کیانوش، ناصر تقوایی، نادر ابراهیمی، صادق چوبک، شاپور قریب، احمد محمود، مهشید امیرشاهی، خسرو شاهانی، غلامحسین ساعدی آمده است.

۱۹۸۰

همچنین ژیلبر لازار ترجمه‌ای از چند داستان کوتاه فارسی به زبان فرانسه منتشر کرد:

Nouvelles persanees. L'Iran aujourd'hui évoqué par ses écrivains. Paris, Phébus, 1980. 264p.

حایوش داستان کوتاه از صادق هدایت، یکی از عبدالحسین وجدانی، دوتا از جلال آل‌احمد، یکی از محمود دولت‌آبادی، دوتا از غلامحسین ساعدی.

۱۹۸۱

در مجموعه عالی علمی Handbuch der Orientalistik که زیر نظر برتولد اسپولر B. Spuler ایرانشناس نامی تهیه و چاپ می‌شود یک جزوه از بخش مطالعات ایرانی آن به ادبیات فارسی از آغاز تا عصر حاضر اختصاص دارد و سی صفحه از این بخش که با همکاری Julian Baldick, J. Morrison و محمدرضا شفیعی کدکنی تألیف و تهیه شده در بیان وضع شعر و داستان و نمایشنامه‌نویسی ایران پس از جنگ دوم جهانی

است. نام کتاب را برای علاقه‌مندان می‌آوریم.

History of Persian Literature from the Beginning of the Islamic Period to the Present Day. Leiden, Brill, 1981. 226p.

۱۹۸۱

در همین سال ترجمه آلمانی چند داستان کوتاه فارسی به اهتمام تورج رهنما در آلمان منتشر شد که نامش چنین است:

In Atem des Drachen Moderne persische Erzählungen. Frankfurt, 1981.

همچنین مجموعه‌ای منتخب از ترجمه شعر نو فارسی به آلمانی در همین سال با نام زیر در اشتوتگارت انتشار یافت.

Noch, immer denke ich an jenen Roben. Lyrik aus Iran. Stuttgart, 1981.

و بالاخره در همین سال مجله آلمانی Die Horen به نظارت تورج رهنما در شماره مخصوص ادبیات فارسی معاصر منتشر کرد با عنوان فرهی

Leben in der Diktatur. Iran unter den Schah-Regime

Teil I (No. 122, Sommer 1981): Neupersische Prosa und Lyrik.

Teil II (No. 123, Herbst 1981: Neupersische Lyrik, Prosa und Dramenliteratur.)

۱۹۸۲

آقای پرویز ابوالقاسمی برگزیده‌ای از شعر معاصر فارسی با افزودن ترجمه فرانسه هریک از اشعار در پاریس منتشر کرد.

Anthologie de la poésie persane contemporaine. 218p.

۱۹۸۲

مایکل هیلمن پس از اینکه در سال ۱۹۶۷ شماره مخصوص مجله «ادبیات شرق و غرب» را منتشر کرد به دعوت مجله مطالعات ایرانی Iranian Studies که در بوستن آمریکا هر سه ماه یکبار چاپ و منتشر می‌شود تهیه و نظارت شماره مخصوص «ادبیات و جامعه در ایران» را که مورد نظر گرداندگان مجله مطالعات ایرانی بود بر عهده گرفت. شماره مخصوص ادبیات و جامعه در ایران (در ۲۶۰ صفحه) در دو قسمت است: مقالات و انتقاد کتاب.

مقالات عبارت است از جریان نوگرایی در ادبیات فارسی و جنبه‌های اجتماعی آن از مایکل هیلمن و دو مقاله درباره کارهای صادق هدایت از د. لشکری و م. بیرد M. Beard و ترجمه‌هایی از آثار صادق چوبک (از کارتر بریان C. Bryant)، جلال آل‌احمد (از هلیرضا نواب‌پور و روبرت ولز R. Wells) و سهراب سپهری (از کریم اماسی) و مقاله‌ای از فرزانه میلانی درباره عشق و مسائل جنسی در شعر فروغ فرخزاد و مقاله‌ای از محمد قانون‌پرور درباره جنبه‌های اجتماعی در ده داستان نادر ابراهیمی و مقاله‌ای از پال اسپراکمن P. Sprachman درباره اسرار گنج دره جنی ابراهیم گلستان و مقاله‌ای از لئوناردو آلپشان درباره صفارزاده و ترجمه داستانی از گلی اماسی توسط فریدون فرخ.

در قسمت انتقاد کتاب از هفت کتاب مربوط به ایران توسط ویلیام هنوی W. Hanaway و سعید امیرارجمند و مایکل هیلمن و بزرگ علوی و علیرضا نواب‌پور (دریازۀ جای خالی صلوح محمود دولت‌آبادی) سخن رفته است.

صادق هدایت

Richard Flower

Sadeq-e Hedayat (1903-1951). Eine literarische Analyse. Berlin, Edition Neuweger H.W. Herrmann Verlag. 1977. 354p.

نویسنده متولد انگلیس است و تحصیلات خود را در کمبریج در رشته زبان فارسی و عربی انجام داده و دکترای خود را از دانشگاه آزاد برلین گرفته است و کتابی که در تحلیل ادبی کارهای صادق هدایت نوشته رساله تحصیلی اوست. این کتاب برای بار دوم است که به چاپ می‌رسد. بزرگ علوی در راهنمایی مؤلف سهم بسزایی داشته است.

مؤلف در آغاز تألیف به وضع سیاسی و فرهنگی و ادبی ایران در قرن نوزدهم با نظر انتقادی پرداخته و سرگذشتی از صادق هدایت ارائه کرده است یا توجه به سلسله نسب او، کارهای او. فهرستی که از نوشته‌های او به دست داده از کارهای دقیق درین زمینه است و برای نوشته‌های صادق هدایت به سه دوره قائل شده است و بترتیب زمانی یک‌یک آثار او را مورد سنجش و معرفی قرار داده است.

تولد دیگر

Forugh Farrokhzad

Another Birth. Selected poems. Translated by Hasan Javadi and Sasane Sallée. Emeryville, 1981. 138p.

ترجمه «تولد دیگر» از سروده‌های فروغ فرخزاد است. دکتر حسن جوادی از مترجمان زبردست و امین و از آشنایان بسیاریان به ادبیات معاصر ایران است.

خواهش

نشانی دوست دیرین، دبیر فاضل آقای مصطفی کیوان که مقالات تاریخی و لغوی او در مجله یفما چاپ شده مورد نیاز است. به این وسیله در مجله یاد می‌شود تا ما را از نشانی خود آگاه سازند.